

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2026-02-26

Ärendenummer
NV-25-058248

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Förändrat producentansvar för elutrustning och nya rapporteringsregler för insamling av elavfall (KN2025/02346)

Sammanfattning

Naturvårdsverket bedömer att promemorians förslag i stort är motiverade för att möta bindande EU-krav och för att förbättra uppföljningen av hur elavfall samlas in. På en rad punkter ser dock Naturvårdsverket att författningsförslagets närmare utformning är otydlig, vilket medför osäkerheter för berörda aktörer.

Det riskerar att bli svårt för kommuner och producentansvarsorganisationer att särskilja vilket konsumentelavfall respektive part ska ansvara för. Det krävs tydligare reglering kring den ansvarsfrågan.

Det saknas i promemorian förslag på rapporteringskrav för kommunerna avseende den konsumentelutrustning som de enligt förslaget i ska samla in och det är otydligt vilka aktörer som träffas av rapporteringskravet i den föreslagna 7 kap. 5 a § i avfallsförordningen.

Utformningen av märkningskravet kan medföra svårigheter att särskilja produkter. Det framgår inte tydligt av förslaget hur tidpunkten för utsläppande på unionsmarknaden ska anges för de olika kategorierna av elutrustning.

Tillsynsansvaret för delar av de föreslagna bestämmelserna är oklart. Naturvårdsverket har idag inte något tillsynsansvar över de föreslagna rapporteringsskyldigheterna i 7 kap. avfallsförordningen. För att myndigheten ska kunna bedriva sådan tillsyn och påföra de miljöskattavgifter som föreslås i promemorian, behövs en ny bestämmelse i miljötillsynsförordningen.

Naturvårdsverket avstyrker de föreslagna övergångsbestämmelserna om att de första uppgifterna som ska rapporteras ska avse hela kalenderåret 2026, trots att förordningsändringen ska träda i kraft först 1 juni 2026. Rapportering för första kalenderåret bör justeras till att gälla perioden 1 juni 2026 – 31 december 2026.

De ekonomiska konsekvenserna för Naturvårdsverket kan förväntas vara mer omfattande än de ökade kostnader som nämns i promemorians konsekvensanalys. Det gäller bland annat utbyggnad av det digitala rapporteringssystem som används för att samla in uppgifter.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Inledning och övergripande synpunkter

Naturvårdsverket välkomnar den föreslagna uppdateringen av producentansvaret för elutrustning och nya rapporteringsregler för insamling av elavfall.

Naturvårdsverket instämmer i att flera av de föreslagna ändringarna måste genomföras i svensk lagstiftning eftersom de följer av bindande EU-lagstiftning. Förslagen om ändrade rapporteringskrav bidrar därutöver till att förbättra underlaget för uppföljning av insamlingsmålen, vilket är särskilt angeläget mot bakgrund av att Sverige i nuläget inte når upp till dessa mål. En utvidgad rapportering medför samtidigt en ökad arbetsbörda för Naturvårdsverket.

Ett begränsat ansvar för konsumentelavfall

Tidsmässiga begränsningar för när det utökade producentansvaret ska gälla behöver införas i svensk rätt till följd av ändringsdirektivet¹ och EU-domstolens dom (C181-20).

Naturvårdsverket bedömer dock att det finns en risk att det, vid tillämpning av den föreslagna tidsbegränsningen, kommer vara svårt för kommunerna och producentansvarsorganisationerna (PRO) att särskilja vilket konsumentelavfall respektive part ska ansvara för. Detta avser särskilt det konsumentelavfall som redan satts på marknaden utifrån äldre bestämmelser och är märkt med nuvarande symbol (för vidare resonemang se nedan stycke *Märkning av elutrustning*). Det framgår inte av promemorian om PRO:n fortsatt ska samla in det konsumentelavfall som redan satts på marknaden utifrån gällande märkning eller om kommunen ska överta ansvaret så snart förslagen träder ikraft den 1 juli 2026. Naturvårdsverket ser därför ett behov av tydligare reglering kring ansvarsfrågan så att det blir förutsebart för alla aktörer. Detta särskilt eftersom ansvarsfrågan också påverkar den tillsyn som ska bedrivas över PRO och kommun.

Naturvårdsverket ifrågasätter också att det inte lämnats några förslag på rapporteringskrav för kommunerna avseende den konsumentelutrustning som de enligt förslaget i promemorian ska samla in i stället för PRO:erna. Statistiken för insamling av elutrustning visar en nedåtgående trend de senaste åren och Sverige når idag inte upp till insamlingsmålen. För att statistiken ska bli mer heltäckande anser Naturvårdsverket att den konsumentelutrustning som kommunerna ska samla in också behöver omfattas av rapporteringskrav.

Utöver detta efterfrågar Naturvårdsverket att det i 48 § 1 c samt i 63 § tredje stycket förordning (2022:1276) om producentansvar för elutrustning förtydligas om bestämmelserna även omfattar det konsumentelavfall som kommunen enligt förslagen i promemorian kommer vara skyldig att samla in och behandla.

Märkning av elutrustning

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget att det ska framgå av elutrustningen om den släppts ut på marknaden före eller efter den tidsmässiga begränsningen samt att det ska förtydligas att märkningen ska göras innan elutrustningen släpps ut på

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/884 av den 13 mars 2024 om ändring av direktiv 2012/19/EU om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE).

marknaden. Naturvårdsverket ser att kraven på märkning måste genomföras i svensk lagstiftning eftersom de följer av bindande EU-lagstiftning och instämmer i att en utökad märkning är bra ur miljösynpunkt då det ökar spårbarheten.

Naturvårdsverket bedömer dock att införandet av olika märkningskrav för olika kategorier av elutrustning medför utmaningar som behöver hanteras i myndighetens tillsyn och marknadskontroll. Utformningen av märkningskravet kan medföra svårigheter att särskilja sådana produkter som korrekt har satts på marknaden med den äldre symbolen före ikraftträdandet av de föreslagna bestämmelserna från sådana produkter som felaktigt satts på marknaden med den äldre symbolen efter att bestämmelserna trätt i kraft. Naturvårdsverket anser att det inte framgår tillräckligt tydligt av förslaget hur tidpunkten för utsläppande på unionsmarknaden ska anges för de olika kategorierna av elutrustning. Det skulle kunna tydliggöras genom en hänvisning till den europeiska standarden EN 50419:2022, på motsvarande sätt som i artikel 14.4 och artikel 15.2 i WEEE-direktivet.

Naturvårdsverket konstaterar också att det finns risk för att producenter av elutrustning upplever ökad otydlighet och regelbörda när antalet märkningar att hålla reda på ökar. Det är viktigt att de olika märkningarna för när elprodukten släppts på marknaden är tydliga och lätta att åtskilja.

Förändrade rapporteringsskyldigheter

Naturvårdsverket välkomnar förslagen om förändrade rapporteringsskyldigheter då de bedöms bidra till att förbättra underlaget för uppföljning av insamlingsmålen.

Naturvårdsverket bedömer samtidigt att det kommer vara svårt att identifiera alla aktörer som behandlar respektive för ut elavfall för behandling och att säkerställa att de faktiskt rapporterar. För att det utökade rapporteringskravet ska få önskvärd effekt så är det viktigt att allt behandlat elavfall rapporteras in.

Naturvårdsverket anser att det är otydligt vilka aktörer som faktiskt träffas av rapporteringskravet i den föreslagna 7 kap. 5 a § i avfallsförordningen. Bestämmelsen anger att kravet träffar den som för ut elavfall från Sverige för behandling, samtidigt får elavfall enligt 3 kap. 18 § i avfallsförordningen endast lämnas till en producent av elutrustning, en kommun eller en PRO. Det är oklart om det utöver dessa aktörer kan finnas andra som ska rapportera, till exempel om de hanterar avfallet på uppdrag av någon av de aktörer som regleras i 3 kap. 18 § i avfallsförordningen.

Förslaget att utöka rapporteringskraven för behandlingsanläggningar och även påföra dem en miljö sanktionsavgift medför en utökad börda för Naturvårdsverket. Skälen för detta är att det kan vara svårt för myndigheten att identifiera de behandlingsanläggningar som mottagit elavfall för behandling. Adressaten i den föreslagna 7 kap. 6 § avfallsförordningen är den som utför den första behandlingen av elavfall. Detta kan enligt Naturvårdsverket avse såväl mindre anmälningspliktiga verksamheter som större tillståndspliktiga verksamheter. Rapporteringskravet i föreslagna 7 kap. 6 avfallsförordningen kan således träffa allt ifrån mindre verksamheter som utför enklare demontering av elavfall till större anläggningar som bedriver mekanisk bearbetning av elavfall. Naturvårdsverket uppskattar att det kan röra sig om ett mycket stort antal aktörer som kan vara svåra att identifiera.

Naturvårdsverket konstaterar också att det kan bli svårt för producenterna av icke-konsumentelektronik att uppmärksamma att de fortfarande kan ha en rapporteringsskyldighet för elavfall när 78 § i förordning om producentansvar för elutrustning tas bort och skyldigheten att rapportera i stället återfinns i 7 kap. 5 a § i avfallsförordningen.

Naturvårdsverket noterar att i och med att 78 § förordning om producentansvar för elutrustning tas bort i sin helhet så försvinner kopplingen till andra stycket i 63 § samma förordning och därmed kravet på producenter av annan elutrustning än konsumentelutrustning att rapportera hur avfallet behandlas efter insamling. Samtidigt har det nuvarande kravet i 7 kap. 6 § punkt 3 avfallsförordningen som anger att den som behandlar annat elavfall än konsumentelavfall årligen ska lämna uppgifter till Naturvårdsverket om bland annat behandling, tagits bort i förslaget. Detta innebär att Naturvårdsverket inte får in uppgifter om hur annat elavfall än konsumentelavfall behandlas vilket medför att underlaget till uppföljningen av återvinningsmålen i 24–27 §§ förordning om producentansvar för elutrustning inte blir komplett och att målen blir svårare att nå.

Naturvårdsverket har idag inte något tillsynsansvar över de föreslagna rapporteringsskyldigheterna i 7 kap. avfallsförordningen. För att Naturvårdsverket ska kunna bedriva tillsyn över 7 kap. avfallsförordningen samt påföra de miljöskaktionsavgifter som föreslås i promemorian behöver en sådan bestämmelse införas i 2 kap. miljötillsynsförordningen (2011:13)².

Miljöskaktionsavgift för försenad rapportering och övergångsbestämmelser

Naturvårdsverket instämmer i promemorians förslag avseende miljöskaktionsavgifter för överträdelser av rapporteringskraven. Det är av stor vikt för Sveriges rapportering att komplett rapporteringsunderlag lämnas in i rätt tid till Naturvårdsverket och att det finns incitament och verktyg för att säkerställa regelefterlevnad.

Naturvårdsverket har noterat att det till viss del är nya aktörer som kommer omfattas av de föreslagna rapporteringskraven om elavfall som förs ut från Sverige för behandling (se 7 kap. 5 a § förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen (2020:614)). Samt att de behandlingsanläggningar som idag ska rapportera icke- konsumentelavfall till Naturvårdsverket får ett utökat rapporteringskrav (se 7 kap. 6 § förslag till förordning om ändring i avfallsförordningen (2020:614)). Ovan nämnda aktörer kommer enligt förslagen i promemorian påföras en miljöskaktionsavgift om de inte rapporterar till Naturvårdsverket i rätt tid.

Naturvårdsverket avstyrker de föreslagna övergångsbestämmelserna som stadgar att de första uppgifterna som ska rapporteras av ovan nämnda aktörer ska avse hela kalenderåret 2026, eftersom förordningsändringarna ska träda ikraft först den 1 juni 2026. Skälen för detta är att Naturvårdsverket har en skyldighet att påföra en miljöskaktionsavgift om någon är *försenad* med att inkomma med *föreskrivna uppgifter*.

Naturvårdsverket bedömer att det finns en risk att de som för ut elavfall för behandling utomlands och vissa behandlingsanläggningar inte kommer ha

² I promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi (KN2024/02249) finns ett förslag att införa en ny bestämmelse i 2 kap. 24 b § 2 förordning om ändring i miljötillsynsförordningen (2011:13) som ger Naturvårdsverket tillsynsansvar avseende rapporteringsskyldigheter i avfallsförordningen.

komplett underlag för att kunna rapportera för hela kalenderåret 2026. Om aktörerna inte inkommer med föreskrivna uppgifter (helt kalenderår 2026) kan Naturvårdsverket behöva påföra dem en miljöskaktionsavgift, trots att de inkommit i rätt tid. Naturvårdsverket anser att det är olämpligt med en sådan osäkerhet för rapporteringen med hänsyn till miljöskaktionsavgifternas straffliknande karaktär. Mot bakgrund av detta föreslår Naturvårdsverket att övergångsbestämmelsen i förslaget till förordning om ändring i avfallsförordningen, avseende rapportering för det första kalenderåret, justeras till att gälla perioden 1 juni 2026 till och med 31 december 2026.

Konsekvensanalys

Naturvårdsverket bedömer att de ekonomiska konsekvenserna för Naturvårdsverket kan förväntas vara mer omfattande än de ökade kostnader för att hantera inkomna rapporteringar som nämns i promemorians konsekvensanalys, särskilt om Naturvårdsverket framöver får tillsynsansvaret över de föreslagna rapporteringsskyldigheterna i 7 kap. avfallsförordningen. Att identifiera och säkerställa inrapportering från relevanta aktörer är en mycket tidskrävande arbetsuppgift. Arbetsbördan bedöms vara störst de första åren efter införandet. På liknande sätt är det en omfattande uppgift att utfärda miljöskaktionsavgifter. De föreslagna nya märkningarna förväntas ge upphov till mer behov av vägledning, vilket kan bli resurskrävande för Naturvårdsverket. Vidare finns en risk för en större administrativ börda vid tillsyn kopplat till att antalet felmärkningar kan förväntas öka de första åren efter införandet.

Det digitala rapporteringssystem som används för att samla in uppgifter behöver byggas ut för att kunna ta emot uppgifter från de nya aktörsgруппerna. Systemet har också förvaltningskostnader på längre sikt och det tillkommer arbetstid för att hantera de ökade datamängderna som ett utökat rapporteringskrav innebär.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Kuylensstierna efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Kerstin Åstrand, miljöjuristen Alexandra Kruse samt handläggarna Anna Daneberga, Fanny Ståhlkrantz, Agnes Willén och Anders Hallberg.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Johan Kuylensstierna

Marie Uhrwing

Kopia till:
kn.cks.remisser@regeringskansliet.se